

KULTTUURI

KOLIKON KÄÄNTÖPUOLI

Alankomaat: Yhden ja kahden euron kolikoiden kuviointia on värejä lukuunottamatta samanlainen. Kuvassa on kuningatar Beatrixin profiili, sanat Beatrix koningin der Nederlanden ja 12 EU-tähteä. Beatrix on ollut Alankomaiden hallitsija vuodesta 1980. Kolikoiden kansalliset puolet on suunnitellut korumuotoilija Bruno Ninaber van Eyben.

Jyväskyläläiset menestyivät satukilpailussa

Taivalkoski: Peruskoulun 1–6-luokkalaisten valtakunnallisessa sadunkirjoituskilpailussa, Napero-Finlandiassa, tuli tänä vuonna menestystä kolmelle jyväskyläläiskirjoittajalle. Palkinnot jaettiin Sadun päivänä Taivalkoskella. 3–4-luokkalaisten sarjassa

Wilma Leini ja Fanni Ojala saivat kunniamaininnat. Leinin satu *Kilpailu* kertoi karhun ja hirven kilpailusta. Ojala puolestaan kirjoitti peikko- ja keijuissaadun *Pieni Pyrähdys*. 1–2-luokkalaisten sarjan kolmannen palkinnon voitti 8-vuotias **Damla**

Kocabiyik (kuvassa) sadullaan *Onerva Ihmeessä*. Raati arvioi Kocabiyikin satua näin: Napero-Finlandian pääpalkinnon tänä vuonna voitti jänäkkaalainen **Ilmi Komulainen** sadullaan *Päivän poika ja Hämärän neiti*.

”Lapsuudenkodissani sosiaalinen yhteisöllisyys oli vahva. Meillä seurattiin myös paljon urheilua, mutta en ollut siinä niin mukana. Vaeltelin metsissä.

Pertti Huovinen

Jyväskyläläislähtöinen teatteri-ilmaisen opiskelija Pertti Huovinen on ohjannut Eeva-Liisa Mannerin Eroksen ja Psykhen, synkän ja voimakkaan runonäytelmän Helsingissä. KUVAT: JANI LAUKKANEN

En minäkään osaa kaikkea

hmisillä on surullinen tapa valitella aina kaikkea sitä, mitä he eivät tunne osaavansa. Yksi lahjakkuus ei enää riitä, meidän tulisi olla hyviä aivan kaikessa.

Loistavan näyttelyn koonnut taiteilija surkuttelee, ettei osaa kirjoittaa runoja; runoilija muurehti ettei osaa piirtää tikku-ukkoakaan. Teoreettiset ihmiset haluavat olla käytännöllisempiä ja päänvastoja. Paraskaan ura ei ole mitään sen rinnalla, että on sattunut liihomaan muutaman kilon – täydellinen ihminen hallitsee itsensä ja koko elämänsä, osaa kaiken, eikä koskaan tarvitse kenenkään apua.

Olemme uskoneet, että jos olemme tavallisia, emme riitä. Osaamme paloitella elämämme ja vartalomme osiin, joita tiukasti analysoimalla löydämme aina kohtia, joita voisimme parantaa. Arkkemme ei ole tarpeeksi eksoottista, vatsamme ei ole tarpeeksi liiteä emmekä keksi tilanteeseen sopivia oivaltavia kommentteja juuri silloin, kun niitä eniten tarvitsimme.

Riittäättömyyden mantra saa meidät uskomaan, että elämä on jatkuvaa kilpailua. Kun vain sosiaalisiin, hauskin, iloisin ja kaunein ihminen kelpaa työtä ihmishuuhdemarkkinoilla, päädyimme väistämättä kilpailemaan toistemme kanssa kaikilla ihmisyyden osa-alueilla.

Kilpailu on syönyt kulttuurimme niin syvästi, että kannamme sitä mukanaan minne ikinä menemmekin. Toisilla näyttää olevan parempi elämä, toisten päällä vaatteet näyttävät paremmilta. Ja kun kilpailemme, emme uskalla pysähtyä auttamaan muita. Kaikenlainen heikkous kauhistuttaa meitä, olemme epäluuloisia erilaisuuden edessä. Mitä jos autammekin ihmistä, joka sitten saa uutta voimaa kävellä ylitemme hienoon tulevaisuuteensa? Haluamme olla vastuussa vain itsestämme.

KOLUMNI

Raisa Jäntti

Meillä on tarve tehdä itsestämme riittäviä kiirehtimällä paikasta toiseen, laihduttamalla joka keväät ja syksy, tavoittelemalla täydellisyyttä niin työssä kuin harrastuksissammekin. Ja jos haluamme hiljentyä, sillekin pitää löytää hienoja nimiä ja perusteluja: pitää harrastaa joogaa ja mietiskelyä, osallistua hiljaisuuden retirehteihin, viettää laatuaikaa lasten kanssa.

Miten helpottavaa olisikaan tarttua värikyniin ja piirtää vain siksi, että se on hauskaa. Vaihtaa kaikkialle ulottuva kriittisyys ja tanssia siitä huolimatta, etteivät askleet suju. Jos itseilmaisun pitää aina ulottua täydelliseksi, emme uskalla hapuilla uusille reiteille, emmekä koskaan enää löydä mitään yllättävää.

Vähitellen pimeenevä syksy antakoon meille suojaosan sataman, jossa voisimme olla epätyöllisiä, apua tarvitsevia, koomisen huonoja niin monissa asioissa – ja hyviä olemaan rohkeasti vain sitä, mitä olemme.

raisa.jantti@gmail.com

• Kirjoittaja on kriitikko ja Keski-suomalaisen avustaja.

Eeva-Liisa Mannerin hengessä

HELSINKI

Mia Pajunen

Ohjaaminen on tullut elämäni vähän salakavalasti, kertoo pian teatteri-ilmaisen ohjaajaksi valmistuva Pertti Huovinen, 24.

Näytteleminen hän aloitti yli kymmenen vuotta sitten Aina-lan kesäteatterissa Jyväskylässä – koska on Jyväskylällä kotiin. Teatterin tärkeys hahmotui Huoviselle kuitenkin vasta sen kadottua arjesta.

Fyysinen näytelmä

Helsingin Metropolia Ammattikorkeakoulun ruokalassa kulttuurialojen opiskelijat sorisevat lounaidensa ääressä. Heistä huomaa, että tässä koulussa muodostuu tiiviitä yhteisöjä, joissa tunnetaan myös toisten fysiikka.

Se näkyy myös Jyväskylän Säynätsalosta pääkaupunkiin päätyneen Huovisen esikoisohjauksessa *Eros ja Psykhe*, joka on Eeva-Liisa Mannerin vuonna 1959 kirjoittama runonäytelmä.

– Jo tekstiin tarttuessa ajattelin, että se otetaan haltuun tavallisen puheena ja toiminnallistetaan läpeensä. Yhtään pätäkää ei lueta kuin kaunista säettä.

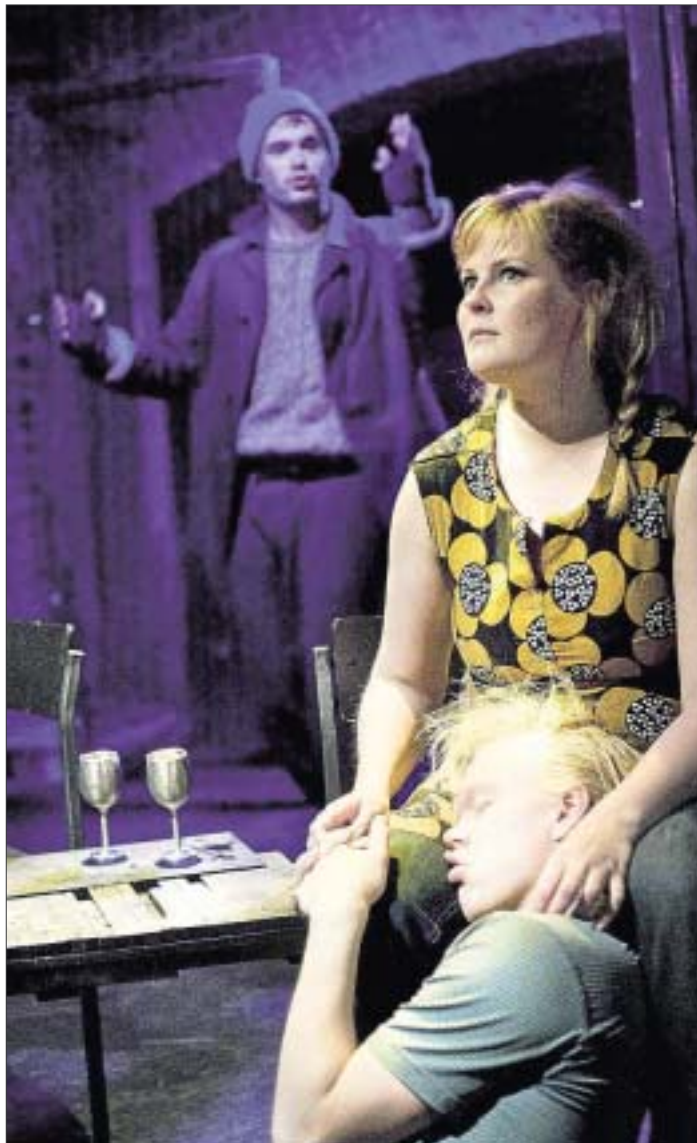
Fyysisten impulssien voimalla näytelmä sykkii loppuun asti niin, ettei Mannerin säkeiden täysimääräinen toisto ole päälle liimattu tai laahaava ratkaisu. Niistä nimenomaan on kaivettu manan majatkin näyttämölle katsomoa syövyttävällä intensiteetillä.

– Tavoitteeni oli ottaa Manner tehokkaasti käyttöön, ja syntyi synkää tykitysnyttämää, kuvaa Huovinen.

Vanha teksti nykyiäkaan

Kohtauksissa rakastavaiset Eros ja Psykhe sinkoilevat

Teatteri-ilmaisen ohjaajaksi valmistuva Pertti Huovinen löysi runoilijan säkeiden fyysisen voiman. Jyväskylä on vaihtunut hieman isompiin ympyröihin.

Morfeus (Jukka Heiskanen) tarjoilee turruttavaa väkijuomaa lääkkeeksi Eroksen (Jere Kolehmainen) ja Psykhen (Sanna Ristanieni) rakkauden ristiriitoihin.

Ylioppilasteatterikenttää Huovinen pitää omana genreinä. Siellä tehdään yhä enemmän omaa tekstiä, mikä jo lähtökohdalla on erilainen.

Ohjaajalle elämä on kohtauksia

Puhuaaankin Huovinen kaivaa kohtauksia elämästään.

– Lapsuudenkodissani sosiaalinen yhteisöllisyys oli vahva. Meillä seurattiin myös paljon urheilua, mutta en ollut siinä niin mukana. Vaeltelin metsissä. Urheilumaailmasta kuitenkin heijastui kunnioitus kunkin aktiiviteetteja kohtaan, mikä on ehkä antanut sinnikkyyttä omaa alaa etsiessä.

Huovisen ensimmäinen teatteri oli Aina-lan kesäteatteri, jota seurasivat Jyväskylän Huoneteatteri ja Korpilahden Teatteri.

– 1990-luvun lopulla puhuttiin, että Jyväskylässä porukka kiersi teatterista toiseen aika avoimesti, ilman petturuuden makua. Se avasi suhdetta teatterin ja työskentelyä erikäisten ihmisten kanssa.

Teatteriharjoituksiin Huovinen halusi käydä. Matkalla hän ehti kypsyttellä ajatuksia. – Kerrankin oli aurinkoinen kevätiltäpäivä Mikkeli, ja olin lähestulkoon yksin koululla, kun eräs ajatus kypsyi; tulostin nykyisen koulun opinno-oppaan.

– Ensimmäinen opiskeluvuosi täällä oli kiihkeää aikaa. Mietittiin, onko ala vain fiilisten haisteluja.

Sittenmin koulutuksen sisältö on hahmotuttu, sekin, että sillä eläminen käy työstä.

Koulun päättäjäille jää ihmisten verkko, ajatus siitä, että leipä on pieninä palasina maailmalla, ja taito rakentaa draama ympäröivän maailman ainekseksi.

– Ne riittävät, usko teatteriperheen perustamisen ohjaajapuolisensa kanssa alulle panut Pertti Huovinen.

päätyminen ollut Huoviselle-kaan selviö.

Manner mielessä

Kouluruokalaissa hän palaa Korpilahden teatteriin, jossa vuonna 2005 esitettiin Mannerin *Polttettu oranssi*. Kun oma rooli ei ollut päällä, Huovinen yhytti itsensä monesti kulliseista kuuntelemasta dialogin verbaalista kauneutta. Samasta näytelmästä hän teki myöhemmin proseminaarityön Mikkelin ammattikorkeakoulussa opiskellessaan vielä kulttuurin tuottajaksi.

Ohjaustyön lopulta koittaessa Mannerista oli tullut Huoviselle niin tuttu, että hänen synkkien säkeidensä varaan uskalsi rakentaa ohjaussuunnitelman, jonka Kellariteatteri nieli.

– Uskon, että meidän koulun ominaislaatu näkyy esityksissä. Niitä on sijoitettu myös museoon ja katutilaan, joiden sisältämät viirikkeet vaikuttavat opiskelijoiden ilmaisuun. Kokonaisuus hahmotuu pikku hiljaa, vaikka käytettäisiin valmiita tekstiä.

kohtaloidensa ja jumalten riepoteltavana esikuvanaan antiikin Kreikan taru, joka ei tunne ristiriidatonta rakkautta. Tosin Manner ja Huovinen sukeltavat sitäkin syvemmälle.

– Minua kiehtoo se, kuinka ihminen voi kadottaa yhteyden omaan itseensä haaveilemalla. Moni elää haaveiden kanssa rinnakkain, mutta näytelmässä ne muodostavat Erokselle koko elämän. Psykhe tuo voimakkaasti esille, kuinka Eroksen jutut ovat pelkkää haihattelua, vaikka niissä on elämässä kiinni pitävää uskalustaa.

Huovista innoitti Mannerin näytelmän tarjoama haaste saada puoli vuosia vanhentunut teksti dialogiin nykyisen maailman kanssa.

– Se osoittautui mahdolliseksi lähtökohdaksi. Tekstissä on viitteitä tulevaan, vaikka sen kieliasu on vällillä vanhah-tava.

Hän päätyi sijoittamaan tekstin ajattomaan tilaan, jossa eri vuosikymmenet unen tavoin polveilevat toisiaan kyseenalastamatta. Mutta ei Mannerin tekstiin

Nykytaide rikastuttaa harvoin NÄYTTELY

ARS FENNICA 2008 – PALKINTOEHDOKKAIDEN NÄYTTELY

Amos Andersonin taidemuseo 16.11. asti

Yrittäjä kirjoittaa Ars Fennica -ehdokasnäyttelyn pääteoksista lyhyen luonnehdinnan. Kävi ilmi, että viiden taiteilijan teosten komeromunkien kehittäminen vei pitkään lehtijutun mitan ilman että pääsin vielä kertomaan mitään niiden hyvyydestä tai huonoudesta. Suurin ongelma oli oikeastaan se, että monipolvisista sisälöistä huolimatta en innostunut yhdestäkään näyttelyn työstä. Sangen kiusallinen kokemus.

Ars Fennican 2005 voittaneella **Roij Vaaralla** on takavuosilta hauska performanssi, jossa jäälaakuden keskellä on tienviitti kahdeksan päivän mittaisen suuntaa: ”Art” ja ”Life”. Hän haahuilee niiden välillä. Esoteerisen kuvataiteiden keskellä Vaaran huomio on osuva, sillä välillä taiteita tehdään manifestaatioiksi kentälle eikä ihmiselle. Sen seurauske-näkökoissa saa vaihtaa aikaan keskustelun siltä, miten käsitteitä määrittää ja turhaa nykytaide on.

Ars Fennican tulisi mielestäni sekä populaarisesti nykytaiteita että näyttää sen tendenssejä. Toisin kuin Finlandia-palkinnossa, raati ja tuomari koostuvat oppineista eliitistä. Palkinto vaikuttaa siksä helposti kansalliseltsä profiiliin nostamiselta ja saattaa toisinaan lemataha norsunluutonilta. Siksi olisi tärkeää korostaa ehdokasasettelussa pikemminkin diversiteettiä kuin trendejä.

Jo hieman kulahtanut termi ”postmoderni” toi esteetiikkaan käsitteitä, kuten ”reflektiointi” ja ”taidepuhe”. Käytännössä se johti siihen, että taiteiteoksen äärellä ei mykistytä, vaan analysoidaan,

Katrina Neiburga: Solitude.

artikuloidaan ja rakennetaan konteksteja monimutkaisin sivistys-sanojin. Taiteilijan tehtävä on tällöin luoda viittauksia ja älyllistä kerroksellisuutta töihinsä. Siis luoda visuaalisia sisältöjä, jotka ovat luonteeltaan paljolti kielellisiä.

Nykytaide soveltaakin paljon väikkäpa journalistin keinoja tai filosofian ideoita, mutta pystyy harvoin rikastuttamaan niitä.

Tällaisia älyllisiä kutsuja on ehdokkaiden töissä viljailtu. Ne yhdistyvät leikkisyyteen, ironiaan sekä nokkeliin ajatuksiin, joita on kohtuullisen helpoo kielellisiä.

Amos Andersonin museossa oli avajaisten jälkeisenä päivänä kourallinen ihmisiä. Kiireettömään taidepuhujaa ei kuulunut ja itsensä reflektiointiin piiskannutta näyttelyvierasta ei näkynyt. He olivat ilmeisesti käyneet jo avajaisissa.

ALEKSIS SALUSJÄRVI

• Amos Andersonin taidemuseo, Yrjänkatu 27, Helsinki, avoinna ma-pe 10–18, la-su 11–17. Liput 7/5/3,5 euroa.